

A puding próbája az evés Avagy mi lesz veled konvergencia program?

Rácz Margit

Ahhoz, hogy Magyarország a gazdasági és monetáris unióhoz (GMU) csatlakozzon, GDP-jének tizenegy százalékára rúgó költségvetési hiányát a referenciaérték szintjére, azaz három százalékra kell mérsékelnie, és államadóssága nem haladhatja meg GDP-jének hatvan százalékát. A 2006-os helyzetből kiindulva ezek a számok az álmok birodalmába tartoznak. Mindazonáltal négy-öt éven belül akár a kívánt arányok is elérhetők, ha az államháztartás bevételi oldalán jelentős növekedést, kiadási oldalán pedig számottevő csökkentést lehet produkálni egyidejűleg. Csakhogy ahhoz, hogy egy ilyen, az államháztartási egyensúly megteremtéséhez szükséges folyamat meginduljon, ahhoz a társadalom tagjainak különböző mértékben, de komoly anyagi áldozatokat kell hozniuk. Nem egyszerűen a stabilizációs program rövid távú hatásaként, hanem a jóléti szolgáltatások piacosításának hatásaként is.

Tehát, ami papíron gazdasági szempontból kívánatos és megvalósítható, annak társadalmi oldalról rizikói vannak. Természetesen, ha belátható és hihető időhatára van a megszorításoknak, akkor a társadalmi támogatottság is nagyobb lehet. Úgy tűnik azonban, hogy a társadalmi támogatottság kialakítására a szeptember elsején benyújtandó konvergenciaprogram alapján egész

egyszerűen nem volt idő. Így viszont csak a jövő döntheti el, hogy a 2006 őszi megkezdődő stabilizációs intézkedések mennyire folytathatók 2007-ben és azután. A legnagyobb kérdés azonban az volt, és az maradt, hogy vajon a sovány évek után a komoly fellendülést hozó és általános társadalmi gazdagodást eredményező fejlődés megkezdődik-e.

Vagyis az unióknak szeptemberben benyújtandó konvergenciaprogram megvalósíthatóságával van a legnagyobb baj. Persze a megvalósíthatóság kapcsán a kormányon lévő politikai elit eltökéltségét szokták megkérdőjelezni. Ha feltételezzük, hogy ez az eltökéltség legalább megvan, akkor más oldalról merül fel a probléma. Ez pedig az, hogy a konvergenciaprogram teljesítéséhez rövid távon a bérből és fizetésből élők bevételeinek csökkenését és kiadásainak növekedését egyszerre kell elérni. A kis- és közepes vállalatok költségeit növelni kell. A közvetlen adóterhek és a közvetett adóterhek egy időben történő növelése fékezőleg hat a keresletre és a gazdaság egészére is, ezen belül különösen fájó módon a foglalkoztatásra. Ha az érintettek számára a megszorító intézkedések hitelesek, akkor végrehajtásuknak is nagyobb lesz az esélye. Ha a rövid távon várható negatív gazdasági hatások eredményeként a lakosság és a cégek

súlyosabban érintett csoportjai „csődveszélyes” helyzetbe kerülnek, akkor a megszorító csomagon valamit enyhíteni kell. De ki nek a terheit könnyítsék meg, kikkel szemben?

A konvergenciaprogram mindezek alapján elég sok kérdőjelet vet fel. Nem véletlen, hogy a konvergenciatanács egyik tagjának nyilatkozata szerint a gazdasági megvalósíthatóság szempontjából jó és hitelt érdemlő a program; a társadalmi hatás vizsgálata pedig nem tartozott a tanács feladatai közé.

Ha az oly sokak által bírált rövid távú stabilizációs program túlzott mértékben koncentrálna a bevételek növelésére, és nem a kínálati politika kívánalmait szerinti stabilizál, akkor gazdasági következménye lehet a GDP növekedésének mérséklődése, a munkanélküliség növekedése és a működő tőke beáramlásának, valamint a beruházások mértékének csökkenése. Mindez pedig negatív üzenet a középtávú jövőre. Ezért mondják a kínálati politika sikerében bízóknak, hogy az állam szerepvállalását kell újragondolni, és a strukturális reformokat végrehajtani. Ez az, ami az államháztartás fenntartható stabilitásához vezet a GDP dinamikus növekedése okán. Ez utóbbira igen nagy szükség van, hiszen EU-tagországgként a fejlettebb és gazdagabb tagországokat akarjuk fokozatosan utolérni, nem utolsósorban az ő befizetéseikből megszerezhető támogatási források segítségével.

Jó lett volna, ha az ugyancsak novemberben beadandó második nemzeti fejlesztési terv (NFT) növekedést generáló hatása is megjelent volna. Már csak azért is, mert az áprilisi országgyűlési választási kampányban a győztes kormánykoalíció képviselői éppen ennek az NFT II-nek a szinte soha nem látott modernizációs hatásával érveltek. Az NFT II pedig 2007-től „él”. Ta-

lán ez a „forrásinjekció” kell, hogy a társadalom forráshiányossá váló csoportjai számára a kibontakozás esélyét felcsillantsa. Ugyanis, ha már ennek az óriásira duzzadt „túlzott hiány”-nak a leépítését valóban nem lehet elkerülni vagy halogatni, akkor legyen olyan gazdasági dinamizmus, ami a valóban eredményt hozó strukturális reformok végrehajtását biztosítja, tehát létrejön a pozitív kölcsönhatás.

A konvergenciaprogram Brüsszelnek szól. De mindenképpen igen komoly üzenete van a társadalom egésze számára. Ugyanis Brüsszeltől függetlenül az ekkora folyó hiány nem tartható fent sokáig. Hiába tudjuk, hogy a GMU szabályait nem szokták betartani a tagországok, hiszen az általuk produkált hiány, még ha az extrém esetnek számító Görögországot is figyelembe vesszük, akkor sem haladta meg a hat százalékos mértéket, nem is beszélve arról, hogy a többieknél négy százalék alatti hiányszintről van szó. Tehát, ha Magyarország a 25 EU-tagország közül kiugróan a legmagasabb folyó hiánnyal kénytelen szembe nézni, akkor az rendkívüli megszorító intézkedéseket indokol. A probléma csak az, hogy ezeket úgy kell elfogadtatni az érintettekkel, hogy kooperatívan, valóban a jobb közeljövő reményében működjenek együtt.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról